

በንኡስ አንቀጽ 5 ላይ ተመልክቷል። የወንጀል ሕግ መርህም የሚከተለው በወንጀል የተከሰሰ ሰው በተከሰሰበት ጉዳይ ጥፋተኛ ነው ከተባለ ወይም በነጻ ከተለቀቀ በኋላ በዚያው ጉዳይ ዳግመኛ ክስ የማይቀርብበት መሆኑን በተመለከተ ነው።

የሰ/መ/ቁ. 29325

የካቲት 18 ቀን 2000ዓ.ም

ስለሆነም በወንጀልኛ መቅጫ ሕግ ሥነ ሥርዓት መሠረት ከሳሽ (ዓቃቤ ሕግ) ክስ ማንሳት እንደሚችልና ያነሳውንም ክስ መቀጠል እንደሚችል የተመለከተ በመሆኑ የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት የተነሳው ክስ ሊቀጥል አይችልም በማለት የዐ/ህግን ጥያቄ ሳይቀበለው መቅረቱ እንደዚሁም የፌዴራል ክፍተኛ ፍ/ቤት ይህንኑ ሳያርም መቅረቱ የሕግ ስህተት ሆኖ ተገኝቷል።

- ዳኞች፡- 1. አቶ መንበረዐሐይ ታደሰ
- 2. አቶ አብዱልቃድር መሐመድ
- 3. አቶ ሐጎስ ወልዳ
- 4. ወ/ት ሒሩት መለሠ
- 5. አቶ ታፈሰ ይርጋ

አመልካች፡- ኤርምያስ ካሣ ተፈራ - ጠበቃ ስንታየሁ ባህሩ ቀረበ።

ተጠሪ፡- ዓቃቤ ሕግ - ሺበሺ ይግዛው ቀረበ።

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሠጥተናል።

ው ሳ ኔ

ፍ ር ድ

- 1. የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 43170 በ27/3/97 ዓ.ም የሰጠው ብይን እንደዚሁም የፌዴራል ክፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ 35780 ሕዳር 11 ቀን 1999 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመባቸው ስለሆኑ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 195(2) መሰረት ተሽረዋል።
- 2. አመልካች አስቀድሞ ክስ ማንሳቱ በድጋሚ ክሱን ለመቀጠል የሥነ ሥርዓት ሕግ የሚፈቅድት ስለሆነ የፌዴራል መ/ደ/ፍ/ቤት ክሱን ተቀብሎ ግራ ቀኙን አከራክሮ እንዲወስን ተመልሶታል።
- 3. መዝገቡ ተዘግቶ ወደ መ/ቤት ተመልሷል።

አመልካች የፌዴራል ጠ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. 26583 ታህሣሥ 26 ቀን 1999 ዓ.ም. የሰጠው ትዕዛዝ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ስለሆነ ሊታረም ይገባል በማለት አቤቱታ በማቅረቡ ጉዳዩ ለሰበር ችሎቱ ቀርቦ የግራ ቀኝ ወገኖች ክርክር ተሰምቶአል። ከመዝገቡ እንዳየነው ክርክሩ በተጀመረበት የፌዴራል ክፍተኛ ፍ/ቤት ተከላክሎ የነበረው አመልካች የተከሰሰው የወ/መ/ሕግ ቁ.27/1/ እና 522/1/ሀ/ ድንጋጌን በመተላለፍ ወንጀል ፈጽሞአል ተብሎ ነው። በዚህ መሠረትም አመልካች ቀርቦ ሲጠየቅ ጥፋተኛ አይደለም ስላለ ፍ/ቤቱ በቅድሚያ የዓቃቤ ሕግን ማስረጃ ሰምቷል። በመቀጠልም አመልካች እንዲከላከል ብይን በመስጠት የአመልካችን የመከለክያ ማስረጃ ሰምቶል። በመጨረሻም አመልካች በተከሰሰበት ወንጀል ጥፋተኛ ሆኖ ስላገኘው በእድሜ ልክ ጽኑ እስራት እንዲቀጣ ወስኖታል። አመልካች ይህን ውሳኔ በመቃወም ነው ለፌዴራል ጠ/ፍ/ቤት ይግባኝ ያቀረበው። ፍ/ቤቱ ግን የፌዴራል ክፍተኛ ፍ/ቤት ጉዳዩን አይቶ የወሰነው አመልካቹ በሌለበት ስለሆነ ይግባኝ ከማለቱ በፊት ፍርዱን ለፈረደው ፍ/ቤት

ነ/ዓ

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ማመልከት አለበት የሚል ምክንያት በመስጠት ወደ ይግባኝ ስረ ነገር ሳይገባ መዘገቡን ዘግቶታል። አቤቱታው የቀረበው በዚህ ላይ ነው።

ይህ የሰበር ችሎት አቤቱታውን አስቀርቦ የሰማው አመልካች በፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ለወንጀሉ ክስ የእምነት ክህደት ቃሉን ሰጥቶ እና የመከላከያ ማስረጃውንም አሰምቶ ተከራክሮ እያለ የጥፋተኝነት እና የቅጣት ውሣኔ ሲሰጥ በመገኘቱ ብቻ ጉዳዩ በሌለበት እንደታየ ተቆጥሮ ይግባኝ ሳይታይ የመታለፉን አግባብነት ለመመርመር ነው። በዚህ መሠረትም ይህንን ነጥብ ከግራ ቀኝ ወገኖች ክርክር፣ አቤቱታ ከቀረበበት ትዕዛዝ እና ከሕጉ ጋር አገናዝበን መርምረናል።

ቀደም ሲል በዝርዝር እንደተገለጸው ክርክሩ /ጉዳዩ/ ከመሠረቱ አመልካች በሌለበት የታየ አይደለም። ይልቁንም አመልካች በተደረገለት ጥሪ መሠረት ቀርቦ በሰጠው መልስ ክሱን ክዶ በመከራከሩ በዓቃቤ ሕግ በኩል የተቆጠሩት ማስረጃዎች እና በአመልካች በኩል የተቆጠሩት የመከላከያ ማስረጃዎች አመልካቹ ባለበት ተሰምተዋል። የክርክሩ መሰማት ሂደት በዚህ መልክ ከተካሄደም ቀጥሎ የሚሆነው በተሰማው ክስ እና ማስረጃ መሠረት የመጨረሻ ውሣኔ መስጠት ነው። ውሣኔው የሚመሠረተውም በተሰማው ክርክር እና ማስረጃ ላይ ነው። በያዘነው ጉዳይ እንደምናየው የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት የጥፋተኝነቱንም ሆነ የቅጣት ውሣኔውን የሰጠው አመልካች ባለበት የሰማውን ክርክር እና ማስረጃ መሠረት በማድረግ ነው። በእርግጥ ውሣኔው በተሰጠበት ጊዜ አመልካች ፍ/ቤት አልቀረበም። ከዚህ የተነሣም ውሣኔው የተሰጠው አመልካች በሌለበት እንደሆነ በውሳኔው መግቢያ ላይ ተገልጿል። በመሆኑም ለተያዘው አቤቱታ አወሳሰን ሊታይ የሚገባው ነጥብ ክሱና ማስረጃው ለውሣኔ በተቀጠረ ጊዜ የቀረ ተከሣሽ በወ/መ/ሥ/ሥ/ህ/ቁ. 161/1/ በተደነገገው መሠረት ጉዳዩ በሌለበት እንደተሰማ ይቆጠራል ወይ? የሚለው ነው።

በበኩላችን እንደምናየው በወንጀል የተከሰሰ ሰው ፍ/ቤት እንዲቀርብ የሚጠራው የተከሰሰበትን ወንጀል እንዲያውቅ እና የሚከላከል ቢሆንም ሕጉ በሰጠው መብት እንዲጠቀም ነው። ተከሣሹ ይህ የመከላከል መብቱን ላለመጠቀም በተደረገለት ጥሪ መሠረት ሳይቀርብ ቢቀር ሕጉ ባስቀመጠው ድንጋጌ መሠረት ጉዳዩ /ክሱ/ ተከሣሹ በሌለበት ተሰምቶ ይወሰናል። እዚህ ላይ እንግዲህ ትኩረት የሚያስፈልገው ቁልፍ ነገር የተከሣሹን የመከላከል መብት ሲሆን፣ ይህም የእምነት ክህደት ቃል ከመስጠት ጀምሮ የመከላከያ ማስረጃ እስከ መስማት ድረስ ያለውን ሂደት የሚያጠቃልል ነው። በመሆኑም ተከሣሹ ቀርቦ የእምነት ክህደት ቃሉን ሰጥቶ እና የመከላከያ ማስረጃውን አሰምቶ ከሆነ ክሱ እሱ በሌለበት ነው የታየው ለማለት የሚቻልበት የሕግ ምክንያት አይኖርም። ዓቃቤ ሕግ ለሰበር አቤቱታው የሰጠው መልስ አመልካች የተሰጠበትን ውሣኔ በመሸሽ የተደበቀ በመሆኑ በጠበቃው አማካይነት የቀረበው አቤቱታ ሊታይለት አይገባም በማለት መከራከሩን ተገንዝበናል። ይሁንና ይህ ክርክር ምን ውጤት ይኖረዋል? የሚለው ይግባኝን በሚሰማው ፍ/ቤት ከሚታይ በስተቀር በዚህ ሰበር የሚስተናገድ ሆኖ አላገኘውም። ሲጠቃለል ጉዳዩ /ክሱ/ የታየው አመልካች በሌለበት ነው በሚል የፌዴራል ጠ/ፍ/ቤት የደረሰበት መደምደሚያ የሕግ መሠረት ያለው ሆኖ አላገኘውም። ስለዚህ የሚከተለውን ውሣኔ ሰጥተናል።

ው ሣ ኔ

1. አቤቱታ የቀረበበት ትዕዛዝ በወ/መ/ሥ/ሥ/ህ/ቁ. 195 መሠረት ተሸሮአል።
2. የፌዴራል ጠ/ፍ/ቤት አመልካች የቀረበለትን ይግባኝ እንዲቀበል፤ በመሰለው ሁኔታ ይግባኝን አይቶ የራሱን ትዕዛዝ ወይም ውሣኔ እንዲሰጥ ብለን ወስነናል። ይፃፍ።
3. መዘገቡ ይመለስ።

የማይነበብ የእምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።